

Porteføljeanalyse for Demokrati, styring og fornyelse

Porteføljeanalysen skal være et grunnlag for porteføljeplaner, investeringsplaner og rapportering, samt for rådgivning på tvers av porteføljestyrer, Styret og Forskningsrådet generelt. Analysen gjøres på totalporteføljen som inkluderer alle prosjekter som Forskningsrådet selv finansierer samt de prosjektene vi har et nasjonalt ansvar for å mobilisere til som f.eks. prosjekter fra EUs rammeprogrammer og partnerskap.

INNHold

PUBLISERT 28. AUG. 2023 | OPPDATERT 31. MARS 2025

Porteføljeanalyse 2023

Om prosjektporteføljen og porteføljeanalysen

Denne porteføljeanalysen gjelder Porteføljen for demokrati, styring og fornyelse (DEMOKRAT). Analysen baserer seg på data registrert t.o.m. 2022, og er gjort på Forskningsrådets totale portefølje av prosjekter innenfor Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse sitt ansvarsområde. Porteføljeanalysen omfatter analyse av dataene og vurderinger av bildet som framkommer på basis av dataene. Prosjektene i porteføljen kan være finansiert av porteføljestyret selv, av andre styrer i Forskningsrådet eller av EU.

Porteføljens temaer er knyttet til problemstillinger innenfor demokrati, styring og forvaltning, samfunnssikkerhet, makroøkonomi, skatt, juridiske problemstillinger og innovasjon i offentlig sektor, for mer bærekraftig samfunnsutvikling. Innsatsen er sektorovergripende og dekker bredt tematisk, med grenseflater til porteføljer med mer sektorspesifikk innsats.

Porteføljen har fem tverrgående prioriterte tematiske områder:

- Demokrati, tillit og legitimitet
- Offentlig sektors organisering og styring
- Samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet
- Fornyelse, innovasjon og digitalisering
- Økonomi og fordeling

Investeringer under porteføljestyrets ansvar gir grunnlag for en kunnskapsbasert offentlig forvaltning og politikk for fornyelse og innovasjon i offentlig sektor.

Figuren nedenfor viser Forskningsrådets samlede innsats for Porteføljen for demokrati, styring og fornyelse i 2022 fordelt på investeringer under porteføljestyrets ansvar, investeringer gjort av andre porteføljestyrer og EU-innsats.

Samlet innsats for Porteføljen for demokrati styring og fornyelse i 2022

Status og utvikling av porteføljen

Omfang og finansiering

Forskningsrådets totalportefølje i 2022 var på 12,1 mrd. kroner. Den samlede innsatsen innenfor Porteføljen for demokrati, styring og fornyelse var på 1 376 mill. kroner (1 116 prosjekter).^[1] Dette er en liten økning fra 2021, hvor innsatsen var på 1 281 mill. kroner fordelt på 1 113 prosjekter.

I tillegg til Forskningsrådets samlede innsats, er det i 2022 en innsats på 262 mill. kroner som er finansiert av ulike EU-aktiviteter. I 2021 lå innsatsen i den EU-finansierte porteføljen på 521 mill. kroner. Den markante nedgangen skyldes at et stort prosjekt for utvikling og framstilling av vaksine mot Covid-19 utgjorde hele 286 mill. kroner i 2021. Antall EU-prosjekter økte fra 170 i 2021 til 203 i 2022. Vi mangler fortsatt data for prosjekter som signerte kontrakt i 2022.

Investeringene under porteføljestyrets ansvar forvaltes gjennom følgende budsjettformål: INNOFFARENA, SAMRISK, DEMOS,

SAMØKONOMI, SKATT, BRANNSIKKERHET og LOVOGRET (nyopprettet). Budsjettformålene finansieres av KDD, JD, KD, FD, SD og FIN. I 2022 utgjorde porteføljestyrets egne investeringer 233 mill. kroner, fordelt på 333 prosjekter. Innsatsen er på noenlunde samme nivå som i 2021. Dette utgjør omtrent 17 prosent av den samlede innsatsen i Porteføljen for demokrati, styring og forvaltning, en relativt lav andel.

Det er to årsaker til at andre porteføljestyres investeringer utgjør en så stor andel av innsatsen. Hovedårsaken er at fornyelse og innovasjon i offentlig sektor er en strukturell utfordring som mange av porteføljestyrene adresserer, både gjennom innovasjonsprosjekter i offentlig sektor, innovasjonsprosjekter i næringslivet, kompetanse- og samarbeidsprosjekter og forskningsprosjekter. I tillegg har DEMOKRAT-porteføljestyret ansvar for mer sektorovergripende temaområder og forskning, mens andre porteføljestyre finansierer forskning innenfor mer avgrensede tema og sektorområder. Det er derfor viktig å utvikle samarbeid med porteføljestyre som har tilgrensende ansvarsområder og tematikk. De største bidragene fra andre porteføljestyres investeringer kommer fra Helse, Muliggjørende teknologier, Industri og tjenestenæring, Utdanning og kompetanse og Velferd, kultur og samfunn.

Når det gjelder innsatsen rettet mot fornyelse og innovasjon i offentlig sektor (INNOFFARENA), er den komplementær til andre porteføljestyre. Innenfor demokrati, makt og styring (DEMOS), og samfunnssikkerhet (SAMRISK) er investeringene rettet mot den mer generiske forskningen, mens andre porteføljestyre ivaretar den sektorspesifikke forskningen. Deler av budsjettet til samfunnssikkerhet forvaltes av Porteføljestyret for muliggjørende teknologier, som finansierer forskning på digital sikkerhet, IKT-sikkerhet og cybersikkerhet (IKTPLUSS).

I 2022 er det 25 budsjettformål med en innsats fra 10 mill. kroner og oppover til over 100 mill. kroner i DEMOKRAT-porteføljen. HELSEVEL ligger øverst med 220 mill. kroner, deretter kommer IKT PLUSS med 140 mill. kroner. Av budsjettformålene som forvaltes av porteføljestyret, kommer SAMRISK (84 mill. kroner) og INNOFFARENA (78 mill. kroner) forholdsvis høyt på lista. Lenger ned finner vi DEMOS med 38 mill. kroner og SAMØKONOMI med 17 mill. kroner.

Figuren nedenfor viser de 15 budsjettformålene som fra 2020-2022 har hatt mer enn 50 mill. samlet, rangert etter innsats i 2022:

I SAMRISK var det en betydelig økning i innsatsen fra 2020 til 2021. Det skyldes i stor grad en økning i investeringer i starten av koronapandemien. INNOFFARENA sin store andel skyldes at de tidligere budsjettformålene OFFPHD og FORKOMMUNE ble slått sammen til ett budsjettformål fra 2021.

Vi ser at den åpne arenaen for forskning på humaniora og samfunnsvitenskap (FRIHUMSAM) har hatt en betydelig økning i innsatsen på porteføljens områder, fra nær 20 mill. kroner i 2020 til 69 mill. kroner i 2022. Denne store økningen kan nok skyldes flere forhold, både prosjektmerkepraksis i organisasjonen og flere bevilgninger til forskere som forsker på tematikk som favnes av DEMOKRAT-porteføljen. Langsiktig investering i forskning over tid bygger kompetanse og kvalitet i forskningsmiljøene og gir dem mulighet til å nå opp i konkurransen om midler på den åpne arenaen.

[1] Innsatsen innenfor ulike porteføljer i Forskningsrådet er ikke gjensidig utelukkende, og summen av samlet innsats for alle porteføljene er større enn Forskningsrådets totalportefølje. Ett prosjekt kan bidra til mange ulike formål og telles flere ganger.

Fag

Hoveddelen av porteføljestyrets egne investeringer er orientert mot utfordringsdrevet og anvendt forskning og utviklingsarbeid. Det innebærer at den samlede forskningsinnsatsen spenner over hele spekteret av fagområder, fra de mer teknologisk orienterte til humaniora og samfunnsfag.

Tabellen under viser at DEMOKRAT-porteføljen er tverrfaglig. Det er samfunnsfag som dominerer både i totalporteføljen uten EU-innsats og i porteføljestyrets egne investeringer i 2022 og 2021. Det er imidlertid stor forskjell når det gjelder hvor stor andel samfunnsvitenskap utgjør i totalporteføljen og i porteføljens egne investeringer. I totalporteføljen er det relativt stort innslag av både medisin og helsefag, teknologi og matematikk og naturvitenskap. Blant egne investeringer ser vi en tydelig overvekt av samfunnsvitenskap med innslag av teknologi, samt en liten andel humaniora, medisin og helsefag og matematikk og naturvitenskap. Det er lite endringer i fordelingen på de ulike fagområdene fra 2021 til 2022, både når vi ser på totalporteføljen og egne investeringer.

Fagområder	DEMOKRAT-porteføljen (uten EU-innsats)		Porteføljestyrets egne investeringer	
	2021	2022	2021	2022
%-andel av	1281 mill. kr	1376 mill. kr	236 mill. kr	233 mill. kr
Samfunnsvitenskap	42 %	43 %	80 %	79 %
Medisin og helsefag	20 %	21 %	4 %	3 %

Teknologi	24 %	23 %	9 %	10 %
Matematikk og naturvitenskap	11 %	10 %	2 %	2 %
Humaniora	2 %	3 %	5 %	5 %
Landbruks- og fiskerifag	-	-	-	-
Annet	-	-	-	-

Tabellen viser fagområder definert ut fra det dominerende fagområdet i enkeltprosjektene. Imidlertid er prosjektene som inngår i DEMOKRAT-porteføljen i stor grad tverrfaglige. De kombinerer gjerne ulike fagretninger innenfor et fagområde og på tvers av fagområder. Innenfor samfunnsfag, som er det største fagområdet, ser vi størst innslag av statsvitenskap og organisasjonsteori, økonomi, sosiologi og pedagogikk, men også innslag av for eksempel rettsvitenskap, sosialantropologi, urbanisme og planlegging, samfunnsgeografi, medievitenskap og psykologi. Innenfor teknologi er det informasjons- og kommunikasjonsteknologi som dominerer.

Tema

Porteføljen har fem tverrgående prioriterte tematiske områder:

- Demokrati, tillit og legitimitet
- Offentlig sektors organisering og styring
- Samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet
- Fornyelse, innovasjon og digitalisering
- Økonomi og fordeling

Demokrati, tillit og legitimitet og Offentlig sektors organisering og styring

Demokrati, tillit og legitimitet er et temaområde som favner sektorovergripende problemstillinger knyttet til samfunnsutvikling og planlegging, og inkluderer prosjekter om demokratiske institusjoner, styring, lov- og regelverksutvikling, myndighetsutøvelse, tjenesteutvikling og hvordan vi kan understøtte kjerneverdier som likeverd, trygghet, tillit, bred involvering, like rettigheter og muligheter til deltakelse.

Offentlig sektors organisering og styring er et tilgrensende tematisk område som særlig favner prosjekter som gir økt kunnskap om offentlig sektors rolle som samfunnsutvikler. Denne rollen handler blant annet om hvordan offentlig sektor samarbeider med privat og frivillig sektor, og hvordan det legges til rette for innbyggerinvolvering. Her inngår prosjekter som skal gi kunnskap om statlig, regionalt og kommunalt nivå, og forholdet mellom nivåene, samt prosjekter om byregionenes særlige utfordringer og muligheter, og om forholdet mellom urbane og rurale strøk. Det omfatter blant annet å utvikle det politiske og administrative styringssystemet, blant annet knyttet til hvordan offentlige formål omsettes til politiske beslutninger, planlegging og konkrete tiltak, samt implementering og effekter av tiltakene.

Totalt er 251 mill. kroner av investeringene i Forskningsrådet knyttet til prosjekter som er merket med "Demokrati, makt og styring", mot 190 mill. kroner i 2021. Disse prosjektene inkluderer de to ovennevnte temaområdene. Fra 2021 til 2022 ser vi en økning fra 183 til 198 prosjekter med denne tematikken.

De tematiske områdene demokrati, tillit og legitimitet og offentlig sektors organisering og styring overlapper i stor grad med budsjettformålet DEMOS, som forvaltes av Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse. Den tematiske bredden i porteføljestyrets egne investeringer gjennom budsjettformålet DEMOS er stor, til tross for begrensede midler som i stor grad er øremerkede og følgelig gir mindre fleksibilitet. Innenfor dels klare tematiske føringer har porteføljestyret likevel klart å levere gode og relevante prosjekter. Med de siste tildelingene på i underkant av 33 mill. kroner i 2022 er det totalt 38 prosjekter som får eller har fått bevilgning fra budsjettformålet DEMOS siden opprettelsen i 2015. Det har vært god framdrift i prosjektene, og 12 av de bevilgede prosjektene er nå slutført.

I 2022 ble det opprettet et nytt budsjettformål, LOVOGRETT, for å utvikle kunnskap om rettssikkerhet og lovverk. Det er viktig med et godt og tilgjengelig lovverk for å ivareta rettssikkerheten og for at offentlige organer effektivt kan utføre sin myndighet og tjenester på en god måte. Porteføljestyret tildelte til sammen 42 mill. kroner til to forskningssentre for kunnskaps- og kompetanseutvikling om EØS-rettens betydning for norsk rett. Utlysningen var et samarbeid med Porteføljestyret for velferd, kultur og samfunn.

Samfunnssikkerhet, beredskap og robusthet

Temaområdet favner prosjekter som gir økt risikoforståelse og forbereder samfunnet på uønskede hendelser, kriser og katastrofer, slik at myndighetene kan møte disse og samtidig opprettholde viktige samfunnsfunksjoner og ivareta liv, helse og grunnleggende verdier. Det omfatter blant annet å utvikle samfunnssikkerheten gjennom beredskap og bærekraftige systemer, for en effektiv håndtering lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Styringskapasitet og styringslegitimitet i kriser er andre viktige stikkord, det samme er involvering av privat sektor, sivilsamfunn og innbyggere.

I 2022 er totalt 334,5 mill. kroner av Forskningsrådets investeringer innenfor dette temaområdet, mot 302,5 mill. kroner i 2021.

Antallet prosjekter økte fra 206 i 2021 til 222 i 2022.

Porteføljestyrets egne investeringer på området går i all hovedsak gjennom budsjettformålet SAMRISK. Med de siste tildelingene på knappe 28 mill. kroner i 2022, er det totalt 46 forsknings- og innovasjonsprosjekter, 11 forprosjekter og ett forskningssenter som får eller har fått bevilgning gjennom budsjettformålet siden 2013. Tematisk bredde, høy relevans og god kvalitet kjennetegner prosjektsamlingen. Framdriften har normalt vært god, og 26 av de bevilgede prosjektene er nå slutført.

Investeringene gjennom SAMRISK er rettet mot den mer generiske forskningen innenfor samfunnssikkerhet, mens andre porteføljestyre ivaretar sektorspesifikk forskning. I tillegg forvaltes deler av budsjettet til samfunnssikkerhet av Porteføljestyret for muliggjørende teknologier, som finansierer forskning på digital sikkerhet, IKT-sikkerhet og cybersikkerhet (IKTPLUSS).

Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse forvalter også budsjettformålet BRANNSIKKERHET, en egen satsing i samarbeid med Gjensidigestiftelsen. Det resulterte i finansieringen av ett forskningssenter og to forskningsprosjekter i 2019, med tildeling på til sammen drøyt 47 mill. kroner.

Fornyelse, innovasjon og digitalisering

Temaområdet favner prosjekter som er med på å utvikle en omstillingsdyktig og innovativ offentlig sektor som kan møte framtidens utfordringer. Det omfatter kunnskap om hvordan offentlig sektor best kan utnytte mulighetene som ligger i digitalisering og ny teknologi, og hvordan vi sikrer regelverk som fremmer utvikling og implementering, og samtidig ivaretar de utfordrende sidene ved digitaliseringen. Det omfatter også kunnskap som er nødvendig for å utvikle et velfungerende system for innovasjon i offentlig sektor og et godt samspill mellom aktører i sektoren og forskningsmiljøene, virkemiddelaktører, næringsliv, sivilsamfunn og befolkning, samt om hvordan offentlig sektor i større grad kan motiveres til å teste, utvikle og ta i bruk nye løsninger.

I 2022 investerte Forskningsrådet totalt 1 015 mill. kroner innenfor dette temaområdet, mot 958 mill. kroner i 2021. Antallet prosjekter gikk fra 878 i 2021 til 872 i 2022. Utenom Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse sine investeringer, finner vi de største investeringene innenfor porteføljene Muliggjørende teknologier, Helse, Samfunnsvitenskap og Livsvitenskap.

Porteføljestyrets egne investeringer på området går i all hovedsak gjennom budsjettformålet INNOFFARENA. Her inngår en målrettet, åpen satsing på forskning og innovasjon i offentlig sektor, spesielt innenfor kommunesektoren. Andre porteføljestyre skal ivareta forskning og innovasjon i offentlig sektor innenfor sine områder. Fra 2021 inngår finansieringsordningen for offentlig sektor-ph.d. i INNOFFARENA.

Med de siste tildelingene i 2022 er det til sammen 224 aktive prosjekter – innovasjonsprosjekter, forprosjekter og ph.d.-prosjekter i INNOFFARENA. Investeringene utgjorde 78,1 mill. kroner i 2022, og prosjektene dekker et mangfold av tema, fag og sektorområder. I 2022 var by største tema i porteføljen, samfunnsvitenskap største fagområde, bygg, anlegg og eiendom største bransje/næringsområde og læring, skole og utdanning største politikk- og forvaltningsområde. 24 kandidater disputerte under ordningen med offentlig sektor-ph.d. – en ordning som har hatt en betydelig økning i antall årsverk de siste par årene.

Økonomi og fordeling

Temaområdet favner prosjekter som gir kunnskapsgrunnlag for en økonomisk politikk for å møte klima- og miljøkrisen og andre globale og nasjonale hendelser og kriser. Det omfatter blant annet utvikling av økonomiske modeller som svarer på de sosiale, økonomiske og miljømessige utfordringene, forskning på velferdsstatens finansielle grunnlag, inkludert skatte- og avgiftspolitikken, og kunnskap om hvordan vi utvikler en rettferdig fordelingspolitikk som sikrer like muligheter.

Temaområdet omfatter satsingene på skatteforskning (SKATT) og makroøkonomiske utfordringer (SAMØKONOMI), som forvaltes av Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse. Det er ikke tilgjengelige data om eventuelle investeringer fra andre porteføljestyre.

SKATT tildelte høsten 2022 60 mill. kroner til to skatteøkonomiske forskningssentre. Sentrene skal utvikle kunnskap om skatt og økonomi og bidra til et sterkt faglig miljø for skatteøkonomisk forskning i Norge. Økonomisk institutt ved Universitetet i Oslo og Norges miljø- og biovitenskaplige universitet ble innvilget hvert sitt senter med oppstart 1.1.2023. Bevilgningen går over 5 år. Den forrige utlysningen på skattesentre var i 2016, hvor det ble tildelt midler til to sentre for skatteøkonomisk forskning, henholdsvis Norwegian Center for Taxation (NoCeT) ved Norges handelshøyskole og Oslo Fiscal Studies ved Universitetet i Oslo. Forskningssenteret ved UiO ble avsluttet i 2022. Forskningssenteret ved Norges Handelshøyskole i Bergen er forsinket og løper til 2025.

Makroøkonomiske utfordringer (SAMØKONOMI) har som formål å belyse den økonomiske utviklingen på tvers av sektorer, gi ny kunnskap og å sikre høyere kvalitet i forskningen gjennom konkurranse og mobilisering til internasjonalt samarbeid og deltakelse i EUs rammeprogram. Dette inkluderer forskning på den økonomiske håndteringen av koronapandemien og sammenligning med tidligere kriser. Det er tildelt 104 mill. kroner til 9 prosjekter, som hadde oppstart i 2021. Alle prosjektene har god framdrift og leverer etter planen.

Anvendelsesområder

Forsknings- og innovasjonsinnsatsen skal være anvendbar for politikere og forvaltning på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, inkludert Sametinget. I tillegg er også forskningsmiljøene brukere, gjennom å bygge kapasitet og kompetanse som bidrar til en bred

og internasjonalt orientert kunnskapsbase. Denne porteføljen bidrar hovedsakelig med bred, sektorovergripende kunnskapsutvikling og innovasjonsarbeid, med anvendelser på mange nivåer og på tvers av sektorer. Innsatsen er også rettet mot noen prioriterte politikkområder og sektorer. Den sektorovergripende kunnskapsutviklingen vil være kunnskap om, og for, innovasjon i offentlig sektor, kunnskap om demokrati, styring, forvaltning, om offentlig sektor som samfunnsaktør, og om samfunnssikkerhet, rettsutvikling og makroøkonomi. Porteføljen bidrar også til mer sektorspesifikk kunnskap for justissektor, statlig og kommunal sektor og finanssektoren. Porteføljen skal særlig styrke kunnskapsgrunnlaget for politikutforming og innovasjon på statlig og kommunalt nivå, knyttet til lover og reguleringer, økonomiske og organisatoriske rammebetingelser og andre styringsvirkemidler. I tillegg brukes resultatene til tverrgående forvaltningsutvikling knyttet til ressursbruk, organisering, samordning og styring innenfor ulike sektorer og på ulike nivåer. Anvendelsesområder er blant annet innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, kriminalitetsbekjempelse og digitalisering. Forsknings- og innovasjonsinnsatsen brukes til å utvikle nye organisasjonsmodeller, tjenester og løsninger for å møte utfordringer og behov knyttet til forvaltning og tjenestetilbud.

Sektorområder for utførelse av forskning og innovasjon

I DEMOKRAT-porteføljen er det utstrakt samarbeid på tvers av sektorer. Tabellen under viser innsatsen i porteføljen fordelt på sektor for hhv. totalporteføljen, uten EU innsats, og porteføljestyrets egne investeringer. Her ser vi at UH- og instituttsektoren dominerer, og har en tilnærmet lik prosentandel i totalporteføljen og i porteføljens egen innsats i 2021 og 2022. Offentlig sektors innsats i 2022 er derimot høyere i investeringene under porteføljestyrets ansvar enn i totalporteføljen og utgjør henholdsvis 12 og 31 prosent. Årsaken til at offentlig sektor har så stor andel av midlene i porteføljens egne investeringer er at aktiviteten INNOFFARENA er rettet mot denne sektoren. OFFPHD-prosjekter utgjør den største andelen av prosjekter hvor offentlige sektor utfører forskning og innovasjon. Helseforetak og næringsliv utgjør en relativt stor andel i totalporteføljen uten EU-innsats, men andelen er svært liten i investeringene under porteføljestyrets ansvar. Dette skyldes at helseporteføljen og porteføljer med aktivitet særlig rettet mot næringsliv har betydelig innsats innenfor fornyelse i offentlig sektor, men også på de tematiske områdene, særlig samfunnssikkerhet.

Sektorområder	DEMOKRAT-porteføljen (uten EU-innsats)		Porteføljestyrets egne investeringer	
	2021	2022	2021	2022
%-andel av	1281 mill. kr	1376 mill. kr	236 mill. kr	233 mill. kr
UH-sektor	39 %	42 %	37 %	43 %
Helseforetak	9 %	9 %	-	-
Instituttsektor	25 %	25 %	25 %	24 %
Næringsliv	12 %	11 %	3 %	1 %
Offentlig sektor	14 %	12 %	32 %	31 %
Øvrig	2 %	1 %	3 %	-

Fra offentlig sektor er det kommuner som deltar i flest prosjekter og mottar mest midler fra totalporteføljen (103 mill. kroner fordelt på 152 prosjekter) etterfulgt av direktorat og andre^[2] (36 mill. kroner fordelt på 83 prosjekter) og fylkeskommuner (24 mill. kroner fordelt på 46 prosjekt). Det samme gjelder for porteføljens egne investeringer: Kommuner deltar i flest prosjekter og mottar mest midler (44 mill. kroner fordelt på 111 prosjekter) etterfulgt av direktorat og andre (16 mill. kroner fordelt på 65 prosjekter) og fylkeskommuner (12 mill. kroner fordelt på 33 prosjekter). Departementer deltar og mottar i liten grad midler fra totalporteføljen og porteføljens egne investeringer (sammenfall på 0,5 mill. kroner fordelt på 4 prosjekter).

Regioner

Oslo og Viken har den klart den største innsatsen i totalporteføljen, med 51 prosent, etterfulgt av Vestlandet med 19 prosent. Deretter kommer Trøndelag med 18 prosent, mens Nord-Norge, Agder og Sør-Østlandet og Innlandet har relativt lik andel av de siste 13 prosent. Denne fordelingen er tilnærmet lik fjorårets fordeling av innsatsen i regionene. At hovedtyngden av aktiviteter ligger i Oslo og Viken kan forklares ved at det er her UH- og instituttsektoren har sitt tyngdepunkt.

Ser vi bare på deltakelsen fra offentlig sektor, er det en jevnere fordeling mellom regionene. Oslo og Viken har fortsatt størst innsats med 38 prosent, etterfulgt av Vestlandet med 21 prosent, Trøndelag med 15 prosent, Innlandet med 10 prosent, Agder og Sør-Østlandet med 9 prosent og Nord-Norge med 7 prosent. Dette betyr at forskningsresultatene i porteføljen når offentlige aktører i hele landet, men det er fortsatt potensiale for økt innsats i flere regioner.

[2] Andre er her statlige foretak, etater, domstoler, råd, forsvar, tjenester og tilsynsmyndigheter.

Strukturelle kjennetegn

Forskningsart

Porteføljen omfatter ulike typer kunnskapsproduksjon, fra grunnleggende forskning, via handlingsrettet og anvendt forskning, til forskning med brukerinvolvering og tett kobling til praksisfelt, innovasjon og utviklingsarbeid. Tabellen nedenfor viser at blant

porteføljestyrets egne investeringer er det stor overvekt av anvendt forskning, med innslag av utviklingsarbeid og grunnforskning. Fordelingen er tilnærmet lik fra 2021 til 2022. Vi har ikke tall om forskningsart for totalporteføljen til Demokrati, styring og fornyelse.

Forskningsart	Porteføljestyrets egne investeringer	
	2021	2022
Anvendt forskning	73%	73%
Grunnforskning	19%	21%
Utviklingsarbeid	6%	5%
Annet	2%	1%

Søknadstyper

Forskningsrådet har de siste årene endret og organisert virkemidlene i følgende søknadstyper: Forskerprosjekt, Innovasjonsprosjekt (både i næringslivet og i offentlig sektor, samt offentlig sektor ph.d.), Kompetanse- og samarbeidsprosjekt, Koordinerings- og støtteprosjekt, Kommersialiseringsprosjekt, Forskningsssenter og Forskningsinfrastruktur. Tabellen viser fordelingen av prosjekter på ulike søknadstyper. Statistikken består i tillegg av tidligere søknadstyper (annen støtte).

Søknadstype	DEMOKRAT-porteføljen (uten EU-innsats)		Porteføljestyrets egne investeringer	
	2021	2022	2021	2022
Totalt antall prosjekter	1113	1116	278	333
Forskningsprosjekt	363	327	60	55
Innovasjonsprosjekt	326	345	196	145
Forskningsssenter*	25	28	-	-
Kommersialiseringsprosjekt	7	5	-	-
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	137	139	12	18
Koordinerings- og støtteaktivitet	65	80	3	19
Grunnbevilgning	4	3	-	-
Internasjonale utlysninger	30	40	-	-
Annen støtte (t.o.m. 2019)	128	117	3	92
Institusjonsforankret strategisk prosjekt (t.o.m. 2018)	20	19	3	3
Forprosjekt (t.o.m. 2019)	-	-	-	-

** Porteføljestyret har investert i forskningssentre som er kategorisert som "annen støtte" og "institusjonsforankret strategisk prosjekt". I 2022 ble det investert i tre nye forskningssentre som ikke er kommet med i tallgrunnlaget.*

I DEMOKRAT-porteføljen er det innovasjonsprosjekter som topper listen i 2022 (345 prosjekter). Her finner vi flest innovasjonsprosjekter i offentlig sektor (120) og Offentlig sektor ph.d.-prosjekter (118), men også en andel innovasjonsprosjekter i næringslivet (74) og mindre innslag av for eksempel førkommersielle anskaffelser (6). Innovasjonsprosjekter utgjør en så høy andel av porteføljen fordi dette er sentrale virkemidler for fornyelse og innovasjon i offentlig sektor, og de benyttes av mange porteføljestyre. Innovasjonsprosjekter er tett etterfulgt av forskerprosjekter (327). Deretter kommer kompetanse- og samarbeidsprosjekter (139), hvor samarbeidsprosjektene utgjør de fleste prosjektene. Dette er en relativt ny søknadstype som støtter aktivt samarbeid mellom forskningsmiljøer og aktører utenfor forskningssektoren, og det er blitt et nyttig virkemiddel for å utvikle kunnskap som møter viktige samfunnsutfordringer. Samarbeidsprosjekter med oppstart før 2020, er kategorisert som "annen støtte" i tabellen.

I porteføljens egne investeringer utgjør innovasjonsprosjekter nærmere halvparten av prosjektene. Grunnen til at andelen er så stor, er at alle offentlig ph.d.-prosjektene som Forskningsrådet finansierer, finansieres gjennom budsjettformålet INNOFFARENA, som forvaltes av Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse.

Internasjonalt samarbeid

I prosjektene som porteføljestyret har investert i, er det utstrakt internasjonalt samarbeid. Tabellen under viser en liten økning fra 2021 til 2022. I alle forskerprosjekter er det krav om internasjonale samarbeidspartnere, men det er også internasjonale partnere i mange samarbeidsprosjekter og noen innovasjonsprosjekter. Vi har ikke tallmateriale for hele DEMOKRAT-porteføljen.

Samarbeidsland*	Porteføljestyrets egne investeringer	
	Antall prosjekter	

	2021	2022
Sverige	20	19
Danmark	19	18
Storbritannia	12	11
USA	12	11
Nederland	6	5
Tyskland	6	5
Italia	4	4
Sveits	4	3

* I 2022 var det registrert internasjonalt samarbeid med 24 ulike land, tabellen viser kun land som inngår i fire eller flere prosjekter.

Diagrammet under viser andel internasjonale sampubliseringer blant prosjekter med finansiering fra budsjettformål som porteføljestyret forvalter, for tidsintervallet 2013-2017 og 2018-2022.

Kjønnsbalanse og kjønnsperspektiver

Kjønnsbalansen blant prosjektledere i prosjektene som forvaltes av porteføljestyret, er jevn. Totalt er 52 prosent kvinner og 48 prosent menn. Ser vi på de største budsjettformålene, er det en liten overvekt av kvinnelige prosjektledere i prosjekter finansiert gjennom INNOFFARENA, en liten overvekt av mannlige prosjektledere i prosjekter finansiert gjennom SAMRISK og jevn fordeling i prosjekter finansiert gjennom DEMOS. For alle budsjettformålene har kjønnsfordelingen vært relativt stabil de siste årene.

Blant doktorgradsstipendiater i prosjektene som forvaltes av porteføljestyret, er det en liten overvekt av kvinner; 57 prosent av totalt 128 årsverk. 103 av disse årsverkene er i prosjekter finansiert gjennom INNOFFARENA, og hovedsakelig i offentlig ph.d.-prosjekter. I SAMRISK-prosjekter er det 15,3 årsverk, innenfor BRANNSIKKERHET er det 5,4 og DEMOS-prosjekter har 3,5 årsverk. Ser vi på postdoktorstipendiater, er kjønnsfordelingen jevn for de drøyt 14 årsverkene i prosjektene som forvaltes av porteføljestyret. 10,6 av årsverkene er i SAMRISK-prosjekter.

De siste årene har det vært en økning av prosjekter med kjønnsperspektiver i DEMOKRAT-porteføljen. Det gjelder både prosjekter med kjønn som hovedproblemstilling, prosjekter med kjønn som viktig perspektiv og prosjekter med kjønn som variabel.

Kjønnsperspektiver i forskning					
		Omhandler kjønnsperspektiv	Kjønn som hoved-problemstilling	Kjønn som perspektiv i problemstilling	Kjønn som variabel
Antall prosjekter	2020	101	7	28	43
	2021	147	13	54	70
	2022	146	14	55	74
Revidert budsjett mill. kroner (merking)	2020	94	10	17	47
	2021	131	19	43	69
	2022	161	22	66	83

Åpen ansvarlig forskning og innovasjon

Investeringer innenfor ansvarlig forskning og innovasjon i DEMOKRAT-porteføljen har økt de siste årene, fra 96 prosjekter i 2020 til 161 prosjekter i 2022. Hovedvekten av disse prosjektene vektlegger etisk forsvarlig bruker- og innbyggerinvolvering i forsknings- og innovasjonsprosesser.

Diagrammet under viser andelen åpen publisering blant prosjekter finansiert fra budsjettformål som porteføljestyret forvalter, for tidsintervallet 2013-2017 og 2018-2022. Åpen publisering ble innført som krav for prosjekter som fikk finansiering gjennom utlysninger i 2021 eller senere. Dette er med på å forklare økningen for det siste tidsintervallet.

Nordområdene

I 2022 er det 19 prosjekter i DEMOKRAT-porteføljen som adresserer særskilte utfordringer og kunnskapsbehov i nordområdene. Antallet er forholdsvis uendret de siste årene.

Forsknings- og innovasjonssystem for offentlig sektor og virkemidler for innovasjon i offentlig sektor

Porteføljen skal bidra til å styrke og utvikle modeller og strukturer for samarbeid mellom forsknings- og utdanningsinstitusjoner og offentlige aktører, nasjonalt og lokalt. Flere kommuner og forsknings- og utdanningsinstitusjoner har etablert strukturerte samarbeid med langsiktige avtaler. Antall kommuner og akademiske institusjoner i slikt samarbeid varierer fra én kommune og ett universitet, til samarbeid mellom klynger av kommuner og kunnskapsinstitusjoner. Noen av disse har fått midler gjennom DEMOKRAT og andre porteføljestyre.

Et relativt nytt virkemiddel for å koble offentlig, privat og sivil sektor er støtte til førkommersielle anskaffelser. Dette er innovative anskaffelser der offentlige og private aktører samarbeider om å finne nye løsninger. Dette vil også være med på å bygge et innovativt næringsliv og gi nye markedsmuligheter. Virkemiddelet er i en oppbyggingsfase, og det er foreløpig åtte prosjekter som har fått finansiering, fire av disse gjennom DEMOKRAT. I 2022 utgjorde investeringene nærmere 8 mill. kroner.

Infrastruktur

I 2022 var det sju forskningsinfrastrukturprosjekter i DEMOKRAT-porteføljen. Det er en økning i antall fra 5 prosjekter i 2021. Investerte midler har økt fra 19 mill. kroner i 2021 til 25 mill. kroner i 2022. Flere av prosjektene er fortsatt i oppstartsfasen og har foreløpig bare mottatt mindre utbetalinger.

Kjennetegn ved EU-porteføljen

EU-tallene er basert på budsjettandelen som går til norske deltakere i EU-prosjekter i Horisont 2020 og Horisont Europa. De er merket på samme måte som Forskningsrådets prosjekter. Vanligvis rapporteres resultatene fra EU uperiodiserte, dvs. at hele beløpet som prosjektet er tildelt, rapporteres på det året som prosjektet signeres. Når vi sammenstiller resultater fra EU med resultater fra Forskningsrådets egen prosjektportefølje, brukes det periodiserte resultater for EU, siden Forskningsrådet periodiserer sine tall. Periodisert betyr at beløpene som tilhører de enkelte prosjektene, fordeles ut på den perioden som prosjektet løper. Det mangler fortsatt data i materialet fra EU for prosjekter som signerte kontrakt i 2022. Tallene i porteføljeanalysen er oppdatert med innmeldte resultater per desember 2022 og derfor ikke fullstendige.

Sektor

Tabellen nedenfor viser midler til norske prosjektdeltakere fordelt på ulike sektorer. Instituttsektoren henter hjem mest penger fra EU både i 2021 og i 2022, etterfulgt av UH-sektoren. Næringsliv og helseforetak øker noe sammenlignet med 2021, mens det er en liten nedgang for offentlig sektor. Kategorien øvrige var på hele 293 mill. kroner i 2021. Det skyldes et stort prosjekt for utvikling og framstilling av vaksine mot Covid-19, som utgjorde 286 mill. kroner det året.

Sektorområder	2021	2022
UH-sektor	60	65
Instituttsektor	85	76
Helseforetak	17	22
Næringsliv	35	36
Offentlig sektor	31	27
Øvrige	293	36
	521 mill. kr.	262 mill. kr.

Regioner

EU-midlene er fordelt over hele landet, med en hovedvekt på fylkene Oslo og deretter Viken, etterfulgt av Trøndelag og Vestland.

Aktiviteter

Tabellene under viser aktivitetene i EUs rammeprogram Horisont 2020 og Horisont Europa hvor norske aktører har blitt tildelt midler. I Horisont 2020 utgjør helse den klart største tematiske andelen, etterfulgt av samfunnsikkerhet, miljø og energi. Deretter følger IKT-forskning og forskning på samfunn, mat og transport.

HORIZON 2020		2021	2022
HEALTH	Health, demographic change and wellbeing	333,4	64,3
SECURITY	Secure societies - Protecting freedom and security of Europe and its citizens	58,4	48,3
ENV	Climate action, environment, resource efficiency and raw materials	38,5	48,7
ENERGY	Secure, clean and efficient energy	23,7	22,2
LEIT-ICT	Leadership in enabling and industrial technologies (LEIT)	21,7	13,7
SOCIETY	Europe in a changing world - inclusive, innovative and reflective	13,8	11,1

	Societies		
FOOD	Food security, sustainable agriculture and forestry, marine and maritime and inland water research	10,1	9,7
TPT	Smart, green and integrated transport	9,5	3,1
LEIT-ADVMANU	Leadership in enabling and industrial technologies (LEIT)	2,8	2,8
INEGSOC	Integrate society in science and innovation	2,5	1,8
MSCA	Marie Skłodowska-Curie actions	2,3	1,6
ERC	European Research Council	2,0	2,0
GOV	Develop the governance for the advancement of responsible research and innovation	1,1	1,1
SCIENCE	Encourage citizens to engage in science	0,5	0,5
KNOWLEDGE	Improve knowledge on science communication	0,2	
IMPACT	Anticipating and assessing potential environmental, health and safety impacts	0,2	0,1
INNOSUPSME	Innovation in SMEs	0,2	0,7
GENDEREQ	Promote gender equality in research and innovation	0,2	
TOTALT HORIZON 2020		521 mill. kr.	232 mill. kr.

Det har vært stor vekst i norsk deltakelse i Samfunnssikkerhet (SECURITY) i Horisont 2020-perioden. I disse prosjektene er det krav om brukerinvolvering, og vi ser at offentlig sektor har fått økt gjennomslag. Fra offentlig sektor er det særlig de store byene, fylkeskommunene, de største interkommunale selskapene og kommunale foretakene som deltar i prosjektsøknader og oppnår suksess.

Tabellen nedenfor viser foreløpige tall for de tematiske aktivitetene i 2022 med nye navn i Horisont Europa.

HORIZON EUROPE		2022
INFRA	Research infrastructures	7,4
CL1	Health	7,1
ERC	European Research Council (ERC)	5,7
CL6	Food, Bioeconomy Natural Resources, Agriculture and Environment	3,9
CL5	Climate, Energy and Mobility	2,6
CL3	Civil Security for Society	2,3
CL2	Culture, creativity and inclusive society	1,4
TOTALT HORIZON EUROPE		30 mill. kr.

Søknadstyper

Tabellen nedenfor viser beløp fordelt på ulike søknadstyper, i mill. kroner.

- **Specific Grant agreement and Coordination and Support Action, SGA-CSA.** SGA er særskilte utlysninger til spesifikke formål. Her er foreløpige tall i 2022 på 24 mill. kroner. Det store beløpet i 2021 skyldes, som nevnt, prosjektet på utvikling av vaksiner. CSA er samarbeid og nettverk for forsknings- og innovasjonsprosjekter, programmer og policyutvikling. Disse tallene ser ut til å holde seg stabile.
- **Research and Innovation Action, RIA.** Dette er prosjekter med hovedvekt på forskning og kunnskapsutvikling. Disse ledes av forskere og involverer ofte både offentlig sektor, industri og brukere. Her har det vært en jevn økning i norsk innsats siden 2019. Resultatet for 2022 er ikke klart, men ligger foreløpig på 114 mill. kroner, mot 119 mill. kroner i 2021.
- **Innovation Action, IA.** Dette er prosjekter som har som formål å ta i bruk eksisterende forskning for å utvikle planer og metoder, eller å utvikle nye, endrede eller forbedrede produkter, prosesser eller tjenester. Også her har det vært en liten økning de siste årene.

NORFACE

I 2020 bidro Forskningsrådet med midler inn i det transnasjonale programmet Governance for the Future, under NORFACE (New

Opportunities for Research Funding Cooperation i Europe). Dette muliggjorde finansiering av prosjektet "*How Technological Change Reshapes Politics: Technology, Elections, and Politics*" med norsk koordinator. I tillegg er norske forskningsmiljøer med som samarbeidspartnere i de to prosjektene "*Reconnecting citizens to the administrative state?*" og "*Qualify Unification in Europe for Shifting Trust: a comparative research on Muslims responses to politics of threat in France, UK, Spain and Norway*".

NordForsk

Forskningsrådet deltar i et NordForsk-program om digitalisering i offentlig sektor, som hadde en utlysning i 2020. Investeringene her er totalt 70 mill. kroner, fra norsk side har vi bidratt med 10 mill. kroner. Norske forskningsmiljøer er med som samarbeidspartnere i fem av de seks prosjektene som har fått finansiering. Lenke til programmet: [Research and Innovation Programme on Digitalisation of the Public Sector | NordForsk](#)

Forskningsrådet deltok i utlysningen "Nordic Program on Sustainable Urban Development and Smart Cities", i regi av NordForsk i 2019. Seks tverrfaglige prosjekter med stor brukerinvolvering startet opp i 2020. Norske aktører deltar i følgende tre prosjekter; Digitalisation of livestock data to improve veterinary public health, Infrastructures for partially digital citizens: Supporting informal welfare work in the digitized state, Critical Understanding of Predictive Policing og Collective Intelligence through Digital Tools. Lenke til programmet: [Sustainable Urban Development and Smart Cities | NordForsk](#)

Nordisk program om samfunnssikkerhet startet opp i 2013 og har hatt flere utlysninger. Til sammen har to "centre of excellence" og 19 prosjekter fått tildelt om lag 207 mill. kroner. Vi har fra norsk side bidratt med ca. 40 mill. kroner inn i disse utlysningene, det er prosjektledere og deltakere fra Norge i flere av disse prosjektene. Den siste utlysningen var i 2022, med tema Societal Security Beyond COVID-19. To av de seks prosjektene som fikk finansiering gjennom utlysningen, har norsk prosjektledelse. Lenke til programmet: [Nordisk program om samfunnssikkerhet | NordForsk](#)

Bibliometriske indikatorer

Bibliometriske indikatorer viser at prosjektene i DEMOKRAT-porteføljen har omfattende vitenskapelig publisering, med innflytelse og vitenskapelig gjennomslag. Formidling av ny kunnskap gjennom vitenskapelige publikasjoner er viktig, og antall publikasjoner uttrykker omfanget av den vitenskapelige produksjonen. Diagrammet under viser vitenskapelige publikasjoner i Web of Science knyttet til prosjekter med finansiering fra budsjettformål som porteføljestyret forvalter. Her ser vi en klar økning i publikasjoner over tid. Økningen må ses i sammenheng med flere tildelinger til aktive forskningsprosjekter i samme periode.

Siteringen fra prosjektenes vitenskapelige publikasjoner gir en indikasjon på forskningens innflytelse og vitenskapelige gjennomslag. Diagrammet under viser normalisert siteringsindeks fra Web of Science fordelt på budsjettformål porteføljestyret forvalter. Normalisert siteringsindeks er basert på antall siteringer/forventet antall siteringer for samme type dokument, fagfelt og publiseringsår. Gjennomsnitt for alle land er 1. Norge ligger samlet sett på om lag 1,3. Budsjettformålene SAMRISK og DEMOS ligger over dette, men det har vært en nedgang i sitering fra tidsintervallet 2013-2017 til 2018-2022. I prosjektene som finansieres gjennom budsjettformålet INNOFFARENA er innovasjonsgrad det sentrale, fremfor vitenskapelig nyskaping og publisering. Dette kan være med på å forklare at siteringsindeksen ikke er høyere.

Diagrammet under viser andelen publikasjoner blant de ti prosent mest siterte i sitt fagfelt i samme publiseringsår. Gjennomsnittet for alle land er ti prosent. Topp 10-persentilen tar utgangspunkt i at siteringsfrekvensen til vitenskapelige publikasjoner er skjevfordelt. De fleste blir lite eller ikke sitert, mens noen få oppnår et høyt antall siteringer.

Vurdering av måloppnåelse

Portefølje for demokrati, styring og fornyelse skal gi kunnskap om offentlig sektors evne til å møte store samfunnsutfordringer og kriser. Den skal resultere i kunnskap for utvikling av politikk og forvaltning på kommunalt, statlig og internasjonalt nivå. Porteføljen skal gi viktig kunnskap for å nå FNs bærekraftsmål og derigjennom sikre en bærekraftig sosial og økonomisk samfunnsutvikling. Porteføljen har følgende samfunns mål:

1. En innovativ offentlig sektor løser komplekse samfunnsutfordringer og møter FNs bærekraftsmål.
2. Et inkluderende samfunn med et velfungerende demokrati.
3. Et trygt, åpent samfunn med en effektiv ivaretagelse av samfunnssikkerheten.
4. En robust og bærekraftig nasjonaløkonomi.

Samfunnsmålene beskriver hvilke samfunns effekter forsknings- og innovasjonsinnsatsen skal innrettes mot. En nødvendig forutsetning for å realisere samfunnsmålene er et velfungerende forsknings- og innovasjonssystem. For porteføljen er det særlig

viktig at aktører i forskningsinstitusjoner, offentlig sektor, næringsliv og sivilsamfunn samarbeider om kunnskapsutviklingen. Innsikt og kunnskap fra forskningen skal tas i bruk på ulike samfunnsarenaer og sektorer – og i forskning og fagmiljøene selv. Sentrale brukere, i tillegg til forskningsmiljøer, er politikere, relevante departementer, direktorater og etater, regional og lokal forvaltning, næringsliv og sivilsamfunn.

Porteføljeplan har følgende brukermål:

1. Politikere og offentlig forvaltning har tillit til forskning, og gjør bruk av kunnskap for politikkutforming og virkemiddelutvikling innenfor porteføljens forvaltningsområder.
2. Forskere og fagmiljøer holder høy kvalitet og deltar aktivt i internasjonalt forsknings-, utviklings- og innovasjonsarbeid.
3. Forsknings- og innovasjonsmiljøer samarbeider på tvers av fag og med offentlig sektor om kunnskapsutviklingen og løsninger på samfunnsutfordringene.
4. Offentlig sektor jobber kunnskapsbasert for å få til omstilling og digital transformasjon gjennom et godt samspill med næringsliv, sivilsamfunn og innbyggere.
5. Offentlig sektor utvikler nye samarbeidsformer og -strukturer på tvers av nivåer og sektorer, som bidrar til mer helhetlige løsninger på komplekse samfunnsutfordringer.
6. Frivillige organisasjoner og innbyggere har tillit til forskning, de deltar i kunnskapsutviklingen og er med på å skape innovative og bærekraftige løsninger.

Under følger en status for gjennomførte tiltak for å nå disse brukermålene.

Brukermål 1. Politikere og offentlig forvaltning har tillit til forskning, og gjør bruk av kunnskap for politikkutforming og virkemiddelutvikling innenfor porteføljens forvaltningsområder.

For å nå brukermål 1 har porteføljestyret investert i prosjekter og tiltak innenfor relevante temaområder for politikkutforming. Porteføljestyret har både investert i prosjekter som utvikler kunnskap i bredt og danner en kunnskapsbase for myndighetene, og i prosjekter som utvikler kunnskap om dagsaktuelle problemstillinger.

For å nå brukermålet har porteføljestyret også lagt til rette for formidling rettet mot politikk- og virkemiddelsutvikling. Bred formidling er et krav til alle prosjekter, og prosjektene i porteføljen er aktive når det gjelder formidling til allmennheten og brukere. De rapporterer om populærvitenskapelige og brukerrettede formidlingsaktiviteter. Dette bidrar til å tilgjengeliggjøre viktige forskningsresultater for politikere og offentlig forvaltning.

Et eksempel på porteføljestyrets investeringer for å nå brukermålet er DEMOS-finansierte planforskningsprosjekter som belyser ulike planprosesser og bærekraftig samfunnsplanlegging. Porteføljens målrettede satsing for å styrke dette fagområdet gjennom flere år har hatt effekt og følges nøye av KDD som ansvarlig sektordepartement. I 2022 holdt KDD et planforskningsseminar, hvor prosjektledere presenterte resultater fra aktive prosjekter. Totalt er det investert i fem aktive planforskningsprosjekter under porteføljestyrets ansvar. I tillegg finansierer og delfinansierer porteføljestyret og andre porteføljestyrer flere prosjekter med overlappende eller tilgrensende tematikk, for eksempel gjennom utlysninger som Arealer under press.

Et annet eksempel er sentrene for skatteøkonomisk forskning, som finansieres gjennom budsjettformålet SKATT. De skal bidra til et sterkt faglig miljø for skatteøkonomisk forskning i Norge og frembringe resultater med relevans for utformingen av norsk skattepolitikk. Som en del av dialog- og formidlingsarbeidet arrangerer sentrene møteplasser for forskere, myndigheter, studenter og andre brukere, blant annet en årlig konferanse.

I 2022 tildelte også porteføljestyret midler til to forskningssentre for kunnskaps- og kompetanseutvikling om EØS-rettens betydning for norsk rett. Utlysningen på 42 mill. kroner var et samarbeid med Porteføljestyret for velferd, kultur og samfunn.

Gjennom budsjettformålet SAMRISK har porteføljestyrets investeringer gitt en rekke resultater som har stor interesse for politikk, tiltak og regelverksutforming innenfor det tverrsektorielle samfunnssikkerhetsarbeidet. For eksempel har et prosjekt utviklet kunnskap og løsninger for effektiv informasjonsdeling mellom beredskapsaktører, blant annet et verktøy for effektivt begrepsøk fra relevante kilder. Det er utviklet en prototype av et interaktivt visuelt grensesnitt for å teste ulike kartfunksjoner. Applikasjonen Square er utviklet som en elektronisk møteplass for samhandling, der aktuelle aktører kan dele informasjon. Resultatene følges opp i samarbeid med bl.a. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Et annet prosjekt har utviklet en modell for å kunne forutsi og dermed bidra til å forhindre eller redusere effektene av konspirasjonsteorier i kjølvannet av COVID-19. Modellen gir beslutningstakere tilgang på en 'virtuell virkelighet' der de kan eksperimentere med og lære fra ulike intervensjonsstrategier, for å redusere spredning av angst, stigma og feilinformasjon i befolkningen, før de prøves ut i praksis.

Brukermål 2: Forskere og fagmiljøer holder høy kvalitet og deltar aktivt i internasjonalt forsknings-, utviklings- og innovasjonsarbeid.

For å nå brukermål 2 har porteføljestyret investert i og gitt råd om tiltak for å styrke kompetansen og kapasiteten innenfor porteføljens fagområder og fremmet tverrfaglig forskning av høy kvalitet. Gjennom bevilgninger i ulike utlysninger har porteføljestyret investert i de kvalitativt beste prosjektene innenfor de tematiske områdene. Gjennom prosjektene som får finansiering, bidrar porteføljestyret til å bygge fagkompetanse og kapasitet innenfor porteføljens temaområder. Det er gjennomgående svært høy kvalitet på søknadene vi mottar, og kun et lite antall av de støtteverdige prosjektene kan innvilges. En annen indikator på høy kvalitet er at det er en økt finansiering av DEMOKRAT-prosjekter innenfor den åpne arenaen for samfunnsvitenskap og humaniora (FRIPRO).

Forskningsrådet har bevilget midlet til å utvikle infrastruktur for tverrfaglig samfunnsvitenskapelig forskning innenfor porteføljens områder, gjennom flere større infrastrukturprosjekter. Andre porteføljestyre har bidratt til å øke investeringene innenfor porteføljens temaområder, særlig innenfor forskningsbasert innovasjon i offentlig sektor, samfunnssikkerhet og demokrati, styring og forvaltning.

For å nå brukermålet har porteføljestyret også gitt råd for å stimulere til internasjonalt samarbeid og økt returandel fra Horisont Europa. Det har gitt råd om deltagelse i internasjonalt og nordisk forsknings- og innovasjonssamarbeid og arbeidsdeling mellom nasjonal og internasjonal arena.

Porteføljestyret investerer i prosjekter med internasjonalt samarbeid og tiltak som bidrar til internasjonale nettverk. Prosjektene i porteføljen har samarbeidspartnere fra en rekke land. Samtidig bidrar porteføljestyret med midler til nordiske og europeiske fellesutlysninger, som gir norske forskere flere internasjonale arenaer.

Forskningen porteføljestyret investerer i, er med på å knytte de norske forskningsmiljøene sammen, og styrker dem i konkurransen om midler som er tilgjengelige gjennom NordForsk og EUs rammeprogram. For eksempel er det norsk prosjektledelse i to av de seks prosjektene som fikk finansiering gjennom utlysningen til NordForsks samfunnssikkerhetsprogram Societal Security Beyond COVID-19 i 2022. Innenfor Horisont Europa er det en rekke utlysninger som overlapper med DEMOKRATs tematikk. Norge har miljøer som når opp i konkurransen om midler og som utvikler kunnskap både for nasjonal og internasjonal politikk. For eksempel fikk tre norske miljøer nærmere 14 mill. kroner i 2022 som partnere i EU-prosjekter om demokratiutvikling.

Gjennom sine National Contact Points (NCP) for Horisont Europa stimulerer Forskningsrådet forskningsmiljøene til deltagelse i EUs rammeprogram. Det er missions og utlysninger i klynge 2, Culture, creativity and inclusive society, og klynge 3, Civil Security for Society, som er mest relevant for porteføljen.

Brukermål 3: Forsknings- og innovasjonsmiljøer samarbeider på tvers av fag og med offentlig sektor om kunnskapsutviklingen og løsninger på samfunnsutfordringene.

For å nå brukermål 3 har porteføljestyret investert i samarbeidsprosjekter og innovasjonsprosjekter i offentlig sektor. Dette er i all hovedsak tverrfaglige forsknings- og innovasjonsprosjekter. I samarbeidsprosjektene er offentlige aktører både på statlig og kommunalt nivå sentrale samarbeidspartnere. Innovasjonsprosjektene eies av en offentlig sektor-aktør, med samarbeidspartnere fra forskningssektoren, og ofte andre samarbeidspartnere i offentlig sektor. Privat sektor og sivilsamfunn er også involvert i begge prosjekttyper.

Porteføljestyret har investert i flere brede tematiske utlysninger, de fleste sammen med andre porteføljestyre. I 2022 tildelte porteføljestyret midler til 5 nye samarbeidsprosjekter etter en fellesutlysning innenfor demokrati, styring, forvaltning og samfunnssikkerhet. Porteføljestyret bidro også med midler til en fellesutlysning innenfor tematikken arealer under press, hvor flere relevante prosjekter fikk bevilgning. Porteføljestyret hadde i tillegg en spisset utlysning av samarbeidsprosjekter innenfor kriminalitetsforebygging sammen med Porteføljestyret for velferd, kultur og samfunn, og finansierer to av de tre prosjektene som ble innvilget. Porteføljestyret tildelte midler til fem prosjekter i en fellesutlysning av innovasjonsprosjekter, inkludert førkommersielle anskaffelser.

Andre porteføljestyre har bidratt til å nå dette delmålet med å investere i samarbeidsprosjekter med offentlig sektor som samarbeidspartner innenfor sine temaområder. Åtte andre porteføljestyre deltok i den store fellesutlysningen av samarbeidsprosjekter for å møte utfordringer i samfunn og næringsliv i 2022. Porteføljestyret for helse og Porteføljestyret for velferd, kultur og samfunn deltok i fellesutlysningen av innovasjonsprosjekter i 2022.

Ordningen med offentlig sektor ph.d. forsterker nettverk mellom FoU-institusjoner og samarbeidspartnere i offentlig sektor. De over 100 årsverkene innenfor offentlig sektor-ph.d. forventes å gi en svært positiv kunnskaps- og kompetansevekst i og for offentlig sektor de nærmeste årene – som igjen forventes å styrke sektorens innovasjons- og omstillingsevne. Ordningen har også vist seg å være mobiliserende for større prosjektsamarbeid både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Brukermål 4: Offentlig sektor jobber kunnskapsbasert for å få til omstilling og digital transformasjon gjennom et godt samspill med næringslivet, sivilsamfunn og innbyggere.

For å nå brukermål 4 har porteføljestyret lagt til rette for, og investert i, tiltak som bidrar til samarbeid, formidling og bruk av forskningsresultater i samfunnet. Porteføljestyret har investert i forsknings- og innovasjonsprosjekter for omstilling og digital transformasjon, der offentlig sektor deltar aktivt i prosjektgjennomføring og implementering. For eksempel skal ett av innovasjonsprosjektene som ble innvilget i 2022, effektivisere kommunale arbeidsprosesser knyttet spesielt til matrikkel og byggesaksbehandling. Prosjektet tar i bruk automatiserte, avanserte datadrevne metoder, inkludert kunstig intelligens, i kombinasjon med proaktiv innbyggerdialog. Kunnskap, teknologi og innovasjon fra prosjektet vil kunne gjenbrukes i hele landet.

Porteføljestyret har bidratt til utvikling av møteplasser for samarbeid og innovasjon. I 2022 ble det innvilget seks søknader om arrangementsstøtte. Utllysning av arrangementsstøtte var et nytt tiltak som videreføres i 2023. I porteføljepplanen nevnes også støtte til nettverksprosjekter som et relevant tiltak, men porteføljestyret har foreløpig ikke lyst ut midler til nettverksstøtte.

I tråd med Forskningsrådets kommunikasjonsstrategi er det prosjektene som selv har ansvar for å formidle sine resultater, og det er utstrakt formidling av kunnskap rettet mot offentlig sektor gjennom prosjektene. Fra Forskningsrådets side har det i 2022 vært gjennomført ulike dialog- og mobiliseringsarrangementer rettet mot offentlig sektor, både innspills- og debattmøter og ulike typer av søkerseminarer, prosjektverksteder og kurs. Det var søkerwebinarer for utlysning av innovasjonsprosjekter i offentlig sektor og for førkommersielle anskaffelser, i tillegg til søkerwebinarer for utlysning av forprosjekter. Det var to kurs i prosjektetablering

tilpasset offentlige aktører med cirka 40 påmeldte. En nyvinning i 2022 var oppstarten av uformelle åpne digitale kaféer om mulighetene i klynge 3 i Horisont Europa. I tillegg fronter Forskningsrådet innovasjon i offentlig sektor i sine nyhetsflater.

Et tiltak for å nå brukermålet er å analysere og løpende vurdere Forskningsrådets innsats rettet mot offentlig sektor. Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor, som er den søknadstypen som benyttes mest av offentlige virksomheter, er nylig evaluert (Menon-publikasjon nr. 106/2022). Evalueringen bekrefter at ordningen har høy addisjonalitet, at den treffer bredt på tvers av sektorområder, og at prosjektene generelt er godt forankret, selv om nærheten deres til linjeaktiviteter varierer. Evalueringen bekrefter også at prosjektene fører til økt samspill mellom offentlig sektor og akademia, og til økt kompetanse i de offentlige virksomhetene. Effekten av prosjektene er kvalitetsforbedringer, snarere enn kostnadsreduksjoner. Enkelte prosjekter resulterer i nye prosjekter. Evalueringen peker på at det er krevende å implementere og realisere gevinstene fra prosjektene, og ressurskrevende å søke og rapportere på dem, og har anbefalinger som adresserer dette. I evalueringen slås det også fast at ordningen med offentlig sektor ph.d. har høy addisjonalitet, og at kompetansen som opparbeides gjennom ph.d.-prosjektet er relevant for den offentlige virksomheten. Evalueringen viser til at halvparten av prosjektene oppgir at prosjektresultatene i stor grad er spredd internt i virksomheten og framhever at de fleste kandidatene blir værende i virksomheten. Mange virksomheter etterspør samtidig en tydeligere plan for hvordan kompetansen kan utnyttes ved prosjektslutt.

Forskningsrådet ferdigstilte nye porteføljeplaner i 2022 etter en ekstern høringsrunde. I den forbindelse ble det gitt råd til andre porteføljer om hvordan offentlig sektor bør inkluderes i deres portefølje.

Brukermål 5: Offentlig sektor utvikler nye samarbeidsformer og -strukturer på tvers av nivåer og sektorer, som bidrar til mer helhetlige løsninger på komplekse samfunnsutfordringer.

For å nå brukermål 5 har porteføljestyret investert i prosjekter og tiltak som utvikler nye samarbeidsformer på tvers av nivåer og sektorer. Det er investert i samarbeids- og innovasjonsprosjekter som utvikler kunnskap om nye samarbeidsformer, og som eksperimenterer med nye samarbeidsformer. For eksempel ble det i 2022 innvilget et samarbeidsprosjekt mellom spesialisthelsetjeneste, politi, og kriminalomsorg for å forebygge vold blant alvorlig psykisk syke mennesker på en bedre måte. I 2022 hadde porteføljestyret en løpende utlysning av forprosjekter bl.a. for å mobilisere og kvalifisere offentlig sektor til ledelse og deltakelse i innovasjonsprosjekter.

Som et tiltak for å nå brukermål 5 har også porteføljestyret investert i prosjekter og tiltak som utvikler kunnskap som bidrar til nødvendig omstilling i samfunnet. Ett av samarbeidsprosjektene som fikk bevilgning i 2022, skal for eksempel bidra med ny kunnskapsutvikling om små byregioners utvikling, attraktivitet og bærekraft med relevans for politikk, planlegging og utviklingsarbeid på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Dette prosjektet har fire fylkeskommuner som samarbeidspartnere.

Et annet samarbeidsprosjekt med bred brukermedvirkning undersøker hvilken rolle og hvilket potensial frivillige organisasjoner og frivillighet har i arbeidet for en mer bærekraftig fritidsbruk av kysten. For å finne nye løsninger på denne samfunnsutfordringen samarbeider forskerne tett med samarbeidspartnere innenfor frivillig sektor og sivilsamfunn. Miljødirektoratet er nasjonal partner, og Oslofjordrådet kobles tett på arbeidet.

Gjennom utlysning av førkommersielle anskaffelser i 2022 ble det blant annet bevilget midler til et prosjekt skal utvikle innovative anskaffelser som legger til rette for avfallsfrie byggeplasser. I prosjektet utfordres markedet til å skape innovative løsninger for en avfallsfri byggeplass gjennom pilotanskaffelser for tre kommunale byggherrer.

Brukermål 6: Frivillige organisasjoner og innbyggere har tillit til forskning, de deltar i kunnskapsutviklingen og er med på å skape innovative og bærekraftige løsninger.

For å nå brukermål 6 har porteføljestyret investert i prosjekter og tiltak som fremmer medvirkning og interesse for kunnskapsutvikling og bidrar til opplyst dialog mellom forskere og politikere, myndigheter, andre samfunnsaktører og allmennheten.

I tråd med Forskningsrådets kommunikasjonsstrategi er det prosjektene som selv har ansvar for å formidle sine resultater, og administrasjonen sikrer at forskningsmiljøer formidler kunnskap til allmennheten gjennom tildelingskriterier, kontraktsinngåelse og prosjektoppfølgning. Det er utstrakt formidling av kunnskap rettet mot offentligheten i prosjektene porteføljestyret finansierer, men antallet populærvitenskapelige publikasjoner og oppslag i massemedia varierer mellom de ulike budsjettformålene, og er lavest blant prosjektene som finansieres gjennom INNOFFARENA.

Prosjektene rapporterer også generelt om et høyt antall brukerrettede formidlingstiltak som rapporter, artikler og foredrag på konferanser og andre arrangementer rettet mot målgruppene i prosjektet.

Forskningsrådet var medarrangør for en sluttkonferanse for en hasteutlysning om Covid-19 og samfunnets evne til å overkomme pandemien spesielt, og store kriser mer generelt. Av de 48 bevilgede prosjektene, hadde tre finansiering fra porteføljestyret. Ellers var egeninitiert formidlingsarbeidet med relevans for porteføljen i hovedsak mobiliseringsarrangementer.

I 2022 lyste porteføljestyret ut midler til arrangementer som bidrar til å styrke brukermedvirkning som metode og praksis i forskning og innovasjon, men det er foreløpig ikke lyst ut nettverksmidler.

For å nå brukermål 6 for Forskningsrådets samlede innsats for Demokrati, styring og fornyelse er det også en forventning om at andre porteføljestyrer inkluderer brukermedvirkning i sine prosjekter og tiltak. Antallet prosjekter i DEMOKRAT-porteføljen som vektlegger etisk forsvarlig bruker- og innbyggerinvolvering i forsknings- og innovasjonsprosesser, har økt betydelig de siste par

årene. Forskningsrådet var også med på å arrangere flere konferanser og møteplasser for å styrke etisk forsvarlig brukermedvirkning i 2022.

Investeringsanbefalinger

Departementenes bevilgninger til de ulike budsjettformålene som porteføljestyret forvalter, fordeler seg som følger i 2023:

Finansierende departement	Budsjettformål	Revidert budsjett
		Inntekter 2023
KD	DEMOS	727 000
KDD	DEMOS	35 400 000
KD	INNOFFARENA	55 921 000
KDD	INNOFFARENA	3 100 000
JD	LOVOGRETT	5 658 000
JD	SAMRISK	33 042 000
KD	SAMRISK	21 644 000
SD	SAMRISK	1 100 000
KDD	SAMRISK	1 091 000
FD	SAMRISK	1 000 000
FIN	SAMØKONOMI	15 000 000
KD	SAMØKONOMI	4 810 000
FIN	SKATT	9 200 000
Skatteetaten	SKATT	2 300 000
KD	UTRED	125 000
Totalt		190 118 000

I 2023 lyses det kun ut 1 mill. kroner i arrangementsstøtte fra budsjettformålene SAMRISK, DEMOS og INNOFFARENA, og 3 mill. kroner til forprosjekter fra INNOFFARENA, i tillegg til 30 mill. kroner til Offentlig sektor-ph.d. Resten av midlene er satt av til å gjennomføre og bidra i større utlysninger i 2024.

Regjeringens nye Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032 (LTP) inneholder forsknings- og sektorpolitiske ambisjoner med betydning for porteføljestyrets prioriteringer og investeringsvalg. Planen legger større vekt på koblinger mellom forskning/innovasjon og samfunnsbehov, særlig i kommunal sektor, enn tidligere. Det er også mer vekt på tverrfaglighet for å dekke tverrsektorielle behov. Det etterlyses særlig kunnskap om hvordan vi skal ivareta hensynene til samfunnet, miljøet og økonomien i den pågående grønne omstillingen.

Av planens tematiske prioriteringer, er prioriteringer innenfor Samfunnssikkerhet og beredskap og Tillit og fellesskap mest overlappende med prioriteringene i porteføljepanen, selv om det også er overlapp med andre temaområder, for eksempel Klima, miljø og energi. Innenfor Samfunnssikkerhet og beredskap løfter planen fram forskning om tverrsektorielt samarbeid og kompetanse for å møte nye og sammensatte trusler, håndtering og forebygging av kriser og uønskede hendelser (for eksempel flom- og skredskader, og komplekse redningsoperasjoner), gjensidige avhengigheter og sårbarhet i en globalisert verden, bekjempelse av internettkriminalitet, uønsket påvirkning og desinformasjon. Innenfor Tillit og fellesskap løfter planen fram forskning om demokrati som styringsform og levesett, demokratisk deltakelse, bekjempelse av utenforskap, vold, overgrep og hatkriminalitet og offentlig sektors innovasjonsevne og effektivitet.

Behov for fornyet innsats mot fagområder

Porteføljen skal utvikle kunnskap for å kunne løse de store samfunnsutfordringene. Denne kunnskapsutviklingen krever at vi styrker tverrfagligheten ytterligere innenfor porteføljens temaområder. Det er særlig behov for økt innslag av økonomiske, juridiske og humanistiske fag. Den økende digitaliseringen i samfunnet innebærer i tillegg at det er økt behov for teknologiske og naturvitenskapelige fagområder.

Forskning på innovasjon i offentlig sektor bør styrkes. Vi har en rekke innovasjonsprosjekter hvor kommunene, sammen med aktører fra FoU, utvikler innovasjoner på områder hvor de opplever et behov for kunnskapsutvikling. Porteføljestyret tildelte midler til to prosjekter som skal forske på selve innovasjonsprosessen i 2021, men det er behov for å investere mer i denne type kunnskap, og forstå hvilke faktorer som medvirker til at forskningen blir tatt i bruk og utnyttet i ulike deler av samfunnet.

Behov for fornyet innsats mot tematiske områder

Det er behov for å utvikle og styrke åpen arena for innovasjon i offentlig sektor. Dette tematiske området bør få bredere anvendelsesområder slik at den dekker bredden av sektorer og de ulike nivåene i forvaltningen.

Det er behov for styrket kunnskap om de sektorovergrepene problemstillingene knyttet til offentlig sektors rolle som samfunnsutvikler og som ivaretager av samfunnssikkerheten.

Innsatsen på samfunnssikkerhetsforskning i bredt må videreføres. Samtidig må de porteføljestyrene som har sektoransvar, følge opp med forskning på sine områder. Det er viktig å sikre en kontinuerlig kunnskapsoppbygging som tar inn nye perspektiver i risikoanalyser, samfunnssikkerhet på overordnet nivå, forebygging, samarbeid og krisehåndtering.

Det er viktig å videreføre og styrke innsatsen for tematiske områder innenfor demokrati, styring og forvaltning, bl.a. med fokus på hvordan vi sikrer et robust demokrati med høy grad av tillit og legitimitet og et inkluderende samfunn med bred deltakelse, som bidrar til å minske graden av utenforskap i samfunnet. Det er behov for kunnskap som retter seg både mot statlig, regionalt og kommunalt nivå, inkludert Sametinget, forholdet mellom nivåene og statlig styring av kommunesektoren.

Det er behov for å styrke innsatsen mot makroøkonomiske utfordringer. Ettersom økonomi er en sentral dimensjon i styringen av ulike sektorområder, trengs det bred samfunnsøkonomisk forskning for å framskaffe kunnskap om Norges økonomiske utfordringer som følger av nasjonale, internasjonale og globale utviklingstrekk.

Behov for fornyet innsats mot forskjellige anvendelsesområder

Kunnskapsutviklingen i porteføljen treffer alle sektorområder. Det er derfor viktig at alle porteføljestyrer i Forskningsrådet investerer i kunnskap for sine sektorer innenfor DEMOKRAT-porteføljens områder. Dette gjelder ikke minst kunnskap om innovasjon i offentlig sektor.

Det er behov for et velfungerende forsknings- og innovasjonssystem for offentlig sektor, hvor offentlig sektor har en tydelig rolle i å definere behov og ta i bruk kunnskap. Et system med gode strukturer for samarbeid er avgjørende for å fremme og stimulere til omstilling og innovasjon i offentlig sektor, og for å nå målene for porteføljen. Aktører i statlige og kommunale sektorer, i utdannings- og forskningsmiljøer, hos virkemiddelaktører, i næringslivet og sivilsamfunn er alle viktige inn i forsknings- og innovasjonssystemet. Disse aktørene er ofte ulike når det gjelder ressurser og mulighet til å ta del i innovasjon og utvikling, og det er derfor behov for å utvikle systemer som bidrar til at alle kan involveres.

Modeller og strukturer for samarbeid mellom forsknings- og utdanningsinstitusjoner og offentlige aktører, nasjonalt og lokalt, bør styrkes og videreutvikles. Flere kommuner og forsknings- og utdanningsinstitusjoner har etablert strukturerte samarbeid med langsiktige avtaler. Antall kommuner og akademiske institusjoner i slikt samarbeid varierer fra én kommune og ett universitet, til samarbeid mellom klynger av kommuner og kunnskapsinstitusjoner.

Hvordan forskningskapasiteten kan styrkes gjennom rekrutteringsstillinger, forsknings-infrastruktur, grunn- og anvendt forskning (FoUol-verdikjeden)

Ordningen med offentlig sektor-ph.d. gir en mer kunnskapsbasert offentlig sektor. Det er viktig å sikre at midler til offentlig sektor-ph.d. blir tilgjengelig for alle sektorområder.

Innenfor de ulike tematiske områdene er det viktig å fortsette med rekrutteringsstillinger for å sikre tilstrekkelig forskningskapasitet innen porteføljestyrets ansvarsområder.

Det er også stort behov for å bygge infrastruktur, både for i større grad å kunne nyttiggjøre seg gode registerdata med lange tidsserier, som Norge er kjent for, og for å etablere nye datasett. Ny infrastruktur åpner også i langt større grad for å nyttiggjøre seg muligheter som digitaliseringen gir. Ny infrastruktur åpner for komplekse analyser som vil kunne belyse de store samfunnsutfordringene dette porteføljestyret har et særskilt ansvar for.

Samarbeid som kobler offentlig, privat og sivil sektor bør styrkes og videreutvikles mer systematisk. Dette kan bidra til omstilling i alle sektorer. Ett av flere virkemidler er innovative anskaffelser, der offentlige og private aktører samarbeider om å finne nye løsninger. Det vil også være med på å bygge et innovativt næringsliv og gi nye markedsmuligheter.

Virkemidler for innovasjon i offentlig sektor, der offentlig sektor selv er i førersetet, må styrkes og videreutvikles. Det er behov for tiltak og virkemidler for å øke kapasitet og håndtere barrierer for innovasjonsarbeid i offentlige virksomheter. Virkemidlene må være treffsikre og utformet på en slik måte at de oppleves som relevante, og legger til rette for nytte og verdiskaping. Både samarbeidsprosjekter og innovasjonsprosjekter i offentlig sektor bør benyttes for å sikre brukervedvirkning i anvendt forskning og gjøre resultatene mer relevante og tilgjengelige for brukerne.

Hvordan forskningssystemet kan videreutvikles gjennom tiltak og støtteformer med sikte på konsentrasjon, samarbeid og arbeidsdeling nasjonalt og internasjonalt

Norsk deltakelse på internasjonale konkurransearenaer bør styrkes ytterligere, samtidig som en sikrer god arbeidsdeling mellom nasjonal innsats og internasjonal deltakelse.

Koordinerings- og støtteaktivitet bør brukes for å spre og forsterke effekten av prosjekter, for eksempel støtte opp om mobilitet, nasjonale og internasjonale nettverk, publisering, dialog og formidling knyttet til FoU-aktiviteter.

Behovet for videreutvikling av det internasjonale samarbeidet, særlig utnyttelsen av og arbeidsdelingen med Horisont Europa og de forskjellige partnerskapsordningene der

Det er gode muligheter til å opprettholde og også øke deltakelsen i EUs rammeprogram Horisont Europa. Utlysningene på samfunnssikkerhetsområdet er innenfor tematikk som kritisk infrastruktur, krisehåndtering, samordning, organisert kriminalitet, terror og digital sikkerhet. Når det gjelder programmet for inkluderende samfunn, er en stor del av utlysningene innenfor temaet demokrati og demokratiutvikling, og dermed av stor relevans for porteføljen. Det er ikke noen partnerskap på disse to områdene. Mission for klima er derimot aktuell for oss, særlig kunnskap om forebygging og håndtering av klimaeffekter.

Vedlegg

Grunnlaget for utvalget som er med i totalporteføljen for Demokrati, styring og fornyelse, er prosjekter som er merket med:

Temamerker:

- **Demokrati, makt og styring:** Forskning om demokrati og makt, politikk og forvaltning, styring, ledelse og organisering. Internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt.
- **Samfunnssikkerhet:** Forskning om samfunnssikkerhet som belyser sårbarheter og dilemmaer, bidrar til kunnskap for å forebygge uønskede hendelser, opprettholde viktige samfunnsfunksjoner og infrastruktur, ivareta befolkningens liv, helse og grunnleggende verdier før, under og etter store påkjenninger.
- **Forskning og innovasjon:** Forskning om forskningens betydning i samfunnet, forholdet mellom forskning og innovasjon, og forskning om innovasjon i privat og offentlig sektor.

Strukturelt merke:

- **Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor:** Forskning og innovasjon knyttet til økonomi, funksjon og organisering i offentlig sektor. Merket omfatter innovasjonsprosjekter og prosjekter med forpliktende brukermedvirkning, i tillegg til forskning for fornyelse av offentlig sektor.

Strukturelle merker brukes for å vurdere ulike forhold ved forskningen som forskningsart, kjønn, internasjonalisering og fornyelse og innovasjon. Merket **Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor** angir i hvilken grad prosjektet kan bidra til fornyelse og innovasjon i offentlig sektor. Merket har eksistert over tid og er godt innarbeidet i organisasjonen. Vi har i analysen brukt dette merket for å måle i hvor stor grad prosjektene i Forskningsrådet utvikler kunnskap om fornyelse i offentlig sektor som Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse har ansvar for å følge opp.

I tillegg er skatt og økonomi et forskningstema uten eget temamerke.

[← Forrige side](#)

[Neste side →](#)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 7. mai 2025, kl. 13.17 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.